Јавна Установа за згрижување деца со воспитно социјални проблеми и нарушено поведение Скопје

И З В Е Ш Т А Ј

ЗА РАБОТАТА НА ЈАВНАТА УСТАНОВА ЗА ЗГРИЖУВАЊЕ ДЕЦА СО ВОСПИТНО СОЦИЈАЛНИ ПРОБЛЕМИ И НАРУШЕНО ПОВЕДЕНИЕ ЗА 2023 ГОДИНА

Скопје, декември 2023 година

Врз основа на член 20 од Статутот на Јавната Установа за згрижување деца со воспитно-социјални проблеми и нарушено поведение, ВД Директорот на Јавната Установа го донесе следниот:

ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТАТА НА ЈАВНАТА УСТАНОВА ЗА ЗГРИЖУВАЊЕ ДЕЦА СО ВОСПИТНО СОЦИЈАЛНИ ПРОБЛЕМИ И НАРУШЕНО ПОВЕДЕНИЕ ЗА 2023 ГОДИНА

В О В Е Д

Јавната установа за згрижување деца со воспитно социјални проблеми и нарушено поведение, во рамки на изминатата 2023 година во своето дејствување и организација на работата, постапуваше согласно Годишната програма за работа за 2023 година.

Јавната установа во тековната 2023 година, извршуваше работни задачи согласно Законот за социјална заштита и Законот за правда за децата и во целост ги примени во сила законските и под законските акти, кои ја регулираат конкретната проблематика.

Во рамки на 2023 година, Установата работата ја организираше на шест локации на територија на град Скопје или во четири мали групни домови организирани во Службата за заедничко живеење на деца со воспитно социјални проблеми и два мали групни дома организирани во Службата за заедничко живеење на деца со нарушено поведение.

За локацијата каде што се организира работата на Службите се известени сите надлежни институции. Објектите на малите групни домови се обезбедени под Закуп на установата, а истите се најдени со посредство од Агенции за недвижности.

Работата со децата во сите сегменти се одвиваше успешно и усогласено со одредбите за работа на установата, како и согласно планираното.

И ако вработувања за правилно функционирање на јавната установа се уредно побарани од МТСП и МФ истите не се реализирани или не се одобрени од МФ, со образложение дека нема доволно средства во Буџетот на РСМ.

Потребите на децата почнувајки од воспоставување на достоинствени услови за живот се задоволени, набавени се облека и обувки за тековната година, во установата, односно организационите единици за подготовка на оброци се користи разновидна храна, на барањата на децата секогаш се излегува во пресрет,обезбедени се средства за хигиена за корисниците, но и за просторот каде што децата живеат, се организира дочек на новата година во секоја од куќите во установата, се организираа посети во тековната година на кино, театар, прошетки во природа, разгледување на градот и запознавање со знаменитостите, дружење со претставници од локалната самоуправа.

Сите деца од установата се вклучени во образовен процес и се опфатени во ситемот на здравствена заштита и слично.

ЗАКОНСКИ НАДЛЕЖНОСТИ

Со почеток од месец мај 2019 година, на сила стапи нов Закон за социјална заштита, а надлежностите и дејствијата на јавната установа се утврдени во одредбите од новиот Закон за социјална заштита (Сл. Весник на РСМ бр. 104/19), Законот за правда за децата, како и Статутот на установата.

Сместувањето во установата опфаќа основна заштита која обезбедува: згрижување, 24 часовна помош и подршка од стручни лица, исхрана, облека и обезбедување на здравствена заштита, во зависност од утврдените потреби на корисникот, на кој од разни причини му е потребна вон – семејна заштита.

Услугата за сместување во установа за деца обезбедува пристап до образование, стекнување животни вештини, работно оспособување, професионална рехабилитација, социјални, културни и рекреативни активности, во зависност од потребите на клорисниците на услуги.

Услугата за сместување на деца во судир со Закон од 14 до 18 години взраст, со изречена мерка упатување во воспитна установа, а во согласност со прописите од областана за извршување на санкции и упатување во соодветна установа во согласност со Закон, освен основната заштита дефинирана во став 1 од членот од Законот за социјална заштита опфаќа и ресоцијализација, реинтеграција, воспитание, пристап до образование и образовна подршка,организирано минување на слободното време и други услуги.

Установата во согласност со Законот за правда за децата врши прифаќање и креаткотрајно сместување на малолетници упатени на извршување на мерка " Упатување во центар за малолетници", изречена од суд и ќе спроведува соодветни краткотрајни мерки со кои се врши влијание врз личноста и поведението на малолетникот.

Установата организира и спроведува основно образование за малолетници со нарушено поведение, во рамки на несамостојно Основно училиште во Установа за социјална заштита, каде во моментот и се обавува настава во двата мали групни дома од страна на стручен наставен кадар, согласно однапред дефиниран распоред за работа.

Основното училиште работи согласно Решение за верификација на воспитно – образовна дејност за ЈУ за деца со воспитно социјални проблеми и нарушено поведение донесено од Министерството за образование и наука на Република Македонија бр. 11-18454/6.14 од 11.02.2015 година.

Согласно законските надлежности во установата, поради недостатокна стручен кадар во рамки на 2022 година, во функција не е ставен Центарот за деца за краткотрајно сместување на деца со судска одлука.

ЗАКОНСКИ ВЛИЈАНИЈА

Освен Законот за социјална заштита и Законот за правда за децата, установата обавуваше работни задачи, во согласност со:

- Законот за извршување на санкции,
- Законот за вработени во јавен сектор,
- Законот за административни службеници,
- Закон за семејство,
- Закон за работни односи,
- Закон за установите и

- други Закони кои ја регулираат областа на функционирање на установата.

Во тековната 2022 година од страна на установата повторно е изготвен Правилник за систематизација на работни места, корегиран од страна на стручните служби при МТСП, но истиот не е одобрен, односно до денешен ден не е добиена согласност на истиот. Причини поради кои е изготвен нов Правилник за систематизација на работни места е фактот дека подолг период се соочуваме со неправда направена на административните службеници од установата. Имено при донесување на Законот за вработени во јавниот сектор во 2014 година, кога е направено рангирање на вработените на конкретни ниво на работни места, поради проширувањето на дејноста на установата, сите административни службеници, по укажување од раководниот кадар во МИОА кој не водеше при имплементација на одредбите на тогаш, новиот Закон, се рангирани на најниско ниво – помлади соработници, со најниска плата, иако сите се со долгогодишно работно искуство и неспорно важни чинители за успешното работење на установата. Во обид да ја поправиме грешката, која не е повторена во ниту една друга институција од социјална заштита, изготвивме нов Правилник во насока на заслужено унапредување на вработените. Правилникот во електронска форма е испратен до МТСП во месец јануари/февруари, а во писмена форма во месец април 2021 година. До денешен ден одговор не е пристигнат во јавната установа, па од тука работата е организирана согласно Правилниците за внатрешна организиција и систематизација на работни места, во сила.

Го потенцираме овој момент во извештајниот период од причина што потребите на установата се реални и фактички, но истите не се препознаени од страна на други надлежни институции до денешен ден, од каде ни е усно дадена информација дека средства нема да се обезбедат во моменталните услови.

ПРОСТОРНО ТЕХНИЧКИ УСЛОВИ ЗА РАБОТА

Седиштето на Јавната установа е сместено во населба Бутел 1, на ул Петар Манџуков бб, во Скопје.

1. Седиште на установата

Објектот располага со корисна површина од 2.500 м2, со сопствен двор, спортски центар со спортска сала и економија-оранжерија. Во установата функционира кујна за 120 лица и трпезарија за 70 лица во една смена како и перална со капацитет за 150 лица.
Обрнуваме внимание дека во 2021 година во овој објект работи администрација и помошно технички кадар кој е мобилен, согласно потребите на Службите на установата, а во дел од објектот е сместена единица на Центарот за социјални работи, подрачна единица Бутел и Чаир, како и Одделение на МТСП за решавање на предмети на воени лица.

Имавме сознанија дека во седиштето на установата до крајот на 2023 година ке биде сместен Центар за деца – за советувалишна работа, но тоа до денешен ден или заклучно со крајот на 2023 година не се случи.

Укажано е во повеќе наврати на МТСП дека во установата постои уреден простор за ставање во функција на Центар за деца согласно законот за правда, но истиот не е во употреба, имајки во предвид дека од страна на службите при

МТСП не се дадени до овој момент насоки за денот кога истиот ке биде ставен во функција.

Служба за заедничко живеење на деца со воспитно социјални проблеми

Работата во оваа Служба во 2023 година се организираше во 4 организациони единици или во 5 куки на територија на град Скопје кои установата ги закупи согласно активни договори за закуп, со можност истите да се продолжуваат.
Локациите и капацитетите на куќите се опишани подолу во текстот:

- **Оддел Капиштец** располага со корисна станбена површина од 179 м2 на чиј простор планирано е сместување на најмногу 7 деца со воспитно социјални проблеми**,**
- **Оддел Козле,** располага со корисна станбена површина од 240 м2, на чиј простор планирано е сместување на најмногу 7 деца со воспитно социјални проблеми,
- **Оддел Влае 3,** со корисна станбена површина од 266 м2, на чиј простор планирано е сместување на најмногу 7 деца со воспитно социјални проблеми,
- **Оддел Влае 2**, со станбена површина од 240 м2, на чиј простор планирано е сместување на најмногу 7 деца со воспитно социјални проблеми.

Одделите имаат капацитет за згрижување на 5 до 7 деца, а во изминатата 2022 година не е надминат бројот на згрижени деца во одделите, со што се обезбедени соодветни услови за живот на децата.

Поради недостаток на стручни работници за работа со деца, установата го раскина договорот за закуп за една куќа, за што уредно го извести Министерството и Управен одбор.
Од МТСП беа побарани насоки за постапување во ситуација кога нема доволно стручен кадар, на што писмено е одговорено дека Установата сама одлучува за своите потреби.
Информацијата е споделена со членовите на УО од каде е донесен заклучок дека за намалување на капацитетите на установата, дефинирани во подзаконските акти е неопходна согласност од страна на МТСП, имајки во предвид дека креирањето на политики е во нивна надлежност.
ВД Директорката го раскина договорот за закуп, своевремено склучен за куќа во населено место Хром, со цел да заштеди средства и да не се доведе Установата во состојба на недомакинско работење, но укажа дека при исполнување на условите ке склучи договор за закуп за нова куќа, согласно понудата на пазарот.
Нагласуваме во овој Извештај дека обврска на службите при МТСП е да обезбедат доволен број на вработувања, во насока на обезбедување на можности за работа на куќите. Во спротивно се соочуваме со лоша фактичка состојба, која упатува на лошо менаџирање и исплаќање на средства за објекти кои фактички не ги користи установата.
Искрено се надеваме дека наредната 2024 година, ке бидат превземени чекори за правилна организација на тековното работење, секако со подршка на Министерството за труд ис оцијална политика од причина што како установа сме втора буџетска линија која постапува преку МТСП, во делот на буџетирање на средства, како прва буџетска линија, согласно Законот за буџетско работење.

Служба за заедничко живеење на деца со нарушено поведение и Служба за вршење на наставно образовна дејност за деца со нарушено поведение

- **Оддел – Визбегово** со стамбена површина од 331м2 и дворна површина од 1500 м2, на чиј простор планирано е сместување на најмногу 5 деца,
- **Оддел Радишани со стамбена површина од 161 м2 и дворена површина од 532 м2,**на чиј простор планирано е сместување на најмногу 5 деца,

Со почеток од месец октомври 2023 година до крајот на годината, ВД Директорката на Установата, стручните работници од одделот за работа Визбегово ги распореди во другите мали групни домови, како последица на недостаток на стручен кадар во Службата за заедничко живеење на деца со воспитно социјални проблеми, каде имаше поголем број на деца, за разлика од моменталната бројна сосотојба на корисници во Службата за деца со нарушено поведение, кои согласно подзаконските акти можеа да се организираат за постојан престој во една кука или Одделот за работа Радишани.
Со донесување на претходната одлука и трансферот на дел од вработените по други Оддели за работа, успешно ја завршивме тековната 2023 година, со што успеавме да обезбедиме услови достојни за живот за секое дете, како и 24 часовна подршка од страна на стручни работници.
Но укажуваме во извештајниот период дека направениот т.н "бајпас" не може да биде континуирано решение и никако не може да се продолжи во иднина на ваков начин во последен момент да се решава судбината за понатамошно функционирање ниту нан вработените, ниту е добро за корисниците на услуги.
Одделиот Визбегово во моментот формално постои и тоа ке продолжи да биде така од причина што установата мора да располага со недвижност за идни сместувања кои не можеме да ги предвидиме во било какви околности, имајки во предвид дека во овие оддели за работа се сместуваат деца со судски пресуди, веднаш по донесување на уаптен акт од страна на судија за извршување на санкции. За истото установата се информира од страна на судовите само неколку дена пред сместување на идните корсиници.

МАПИРАЊЕ НА СОЦИЈАЛНИОТ ПРОСТОР

Во изминатата 2023 година создадовме многу реална и објективна слика за социјалниот простор во чии територијални рамки се лоцирани Одделите на јавната установа, а една од главните точки или приоритети во 2024 година е да се продолжи со истота динамика на мапирање на просторот.

Сакаме да напоменеме дека во изминатата година сериозен белег во нашата работа, во негативна смисла остави недоволната соработка со локалната самоуправа, која не покажа интерес и грижа за нашите корисници на услуги, кои живеат на конкретна територија.

Локалната самоуправа, преку свои претставници не се вклучува во соработка со установата, иако во повеќе наврати од наша страна е инсистирано, ако се земе во предвид фактот дека и до денешен ден или по шест години од деинституционализацијата малите групни домови се стигматизирани, а дел од граѓаните, соседите, воопшто не ги прифаќаат нашите корисници на услуги. Убедени сме дека локалната самоуправа, може да

даде сериозен и голем придонес во едукацијата на населението за проблематиката на работата на установата.

Она што не загрижува е фактот дека ниту еден Градоначалник, ниту претставник од Службите на Градоначалниците не покажаа интерес за децата сместени во локалните подрачја, а токму првите луге на градот би можеле да реализират позитивен учинок во однос на сегашната позиција на децата во локалната самоуправа, но и да влијаат на нивната иднина. Тогаш заеднички би можеле да кажеме дека сите заедно постапуваме во интерес на создавање на идни здрави индивидуи со општествено прифатливо однесување.

Децата од установата се вклучени во образовен процес, во редовни основни и средни училишта, првично е направен контакт со училиштата во локалната самоуправа, со цел соодветно прифаќање на децата од установата и вклучување во образование.

Генерално и во тековната 2023 година установата се соочуваше со проблеми при упис на ново згрижени деца во адекватни основни и средни училишта, но благодарение на упорноста на менаџментот, искуствата на вработените и добрата досегашна соработка, сепак се успеваше децата да бидат вклучени во образовниот процес, согласно Закон.

Како одлична соработка ја акцентираме соработката со ОУ Димо Хаџи Димов – училиште со кое соработуваме многу професионално, со разбирање, воинтерес на децата, за разлика од многу други училишта каде се уште се акцентира терминологија која ги повредува корисниците на услуги и секако ги дискриминира, најчесто зборовите “домци не сакаме“

Децата од установата ги мапираа сите ресурси кои може да се користат за анимирање на слободното време на децата (игралишта, трговски центри, библиотека, базен, театар и слично). На децата редовно и на најразлични начини во изминатата година им се организираше слободното време.

Децата се вклучени во здравствена заштита и се евидентирани кај матични лекари во најблиската околина,каде што се сместени. Тие добиваа редовна и вонредна здравствена заштита, согласно потребите.

Установата активно соработуваше и со граѓански здруженија, согласно потребите, а посебно би ги истакнале услугите од Прв сеемен центар каде што во акутни состојби децата кога не беа примани на Психијатрија, беа носени редовно на психотерапија. Овие услуги од страна на ПСЦ ги дадоа очекуваните резултати, во интерес на децата.

Контактите со Клиниката за психијатриски заболувања на деца, се редуцирани бидејќи стручни лица од Клиниката за Психијатрија во неколку наврати и во 2023 година, кога од страна на установата, во придружба на брза помош и МВР се носеа деца во акутна, високо ризична и кризна состојба, беа одбивани за прием, со укажување дека истите биле сместени на Психијатрија и не може понатаму така да се третираат од причина што изостануваат резултати.

Наводите од Клиниката за Психијатриски заболувања се споделени со релевантните институции со укажување дека Клиниката многу често во услови на ризик одбива соработка, а како резултат на претходното установата не може да обезбеди грижа за овие деца, бидејќи не располага со стручен медицински кадар.

Во неколку наврати, не за прв пат, но и во 2023 година дадена е иницијатива од наша страна за формирање на Одделение за третман на психијатрски случаи во рамки на установата, кое би било подржано од стручни работници во проблематиката, медицински кадар, а работата би била организирана во интерес на децата. Нашите предлози немаме информации дека се разгледани од релевантни институции, ниту пак имаме сознанија дека се превземени конкретни чекори за решавање на овој проблем, за кој е многу

веројатно да се претпостави дека може да резултира со несакан епилог на штета на дете во ризик.

Она што го имаме како информација е анажманот на стручни лица – надворешни експерти, кои даваат предлози за формирање на советувалиште за деца во висок социјален ризик, кое би било лоцирано во просториите на јаванат установа. Просториите каде е планирано истото да се воспостави ке бидат реновирани, односно планирано е истите да се стават во функција од како ке се спроведе реконструкција на просторот.

Претходното е во работа на МТСП, а установата се надева дека формирање на вакво одделение за работа ке даде позитивни резултати.

ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

Во изминатата 2023 година констатирано е дека бројот на вработени во установата е недоволен за непречено извршување на работните обврски од страна на давателите на услуги и административниот кадар.

Со почеток од 2018 година кога беа вработени повеке од 20 стручни работници и 2019 година кога се вработија 10 стручни работници, до денешен ден во установата не се обезбедени финансиски средства за вработување на стручен кадар.

Од наша страна вработувањата се нагласени како итни и неодложни од причина што одливот на кадар е многу голем.

За правилно работење на установата е неопходно итно вработување на уште најмалку 12 стручни работници, имајки во предвид дека местата се испразнети по основ на откажување на договорите за работи од страна на вработените.

Претходното е информација доставена навремено до Службата за човечки ресурси и до кабинетот на Министерот за труд и социјална политика, констатирано е во Годишниот план за вработување кој е уредно доставен до МИОА, доставени се писмени барања за вработување на стручен кадар во соодветни образци, но позитивен одговор недостасува до крајот на годината.

Министерството за финансии се произнесе со негативен одговор, па од тука во Извештајот нагласуваме дека најслабата карика во целокупната работа на установата ја детектираме токму во недостатокот на стручни лица за работа, а токму овој проблем најмалку зависи од јавната установа.

Во интерес на правилна слика во овој Извештај нагласуваме дека со почеток на септември 2022 година, малиот групен дом во населено место Капиштец е преселен во малиот групен дом во населено место Хром, во интерес на искористување на постоечкиот кадар и овозможување на грижа за децата.

На почетокот од месец март 2023 година се затвара и малиот групен дом Хром, а децата се распоредуваат во постоечките мали групни домови. Причините се неможност за организирање на работата со виско ризични деца, а со малку стручни работници.

Со почеток од месец октомври 2023 година до денешен ден вработените од мал групен дом Визбегово се трансеферирани за работа во мал групен дом Радишани и Капиштец.

Од претходното јасно се гледа дека ваквите трансфери се одразуваат негативно на вработените, но пред се на корисниците на услуги, кои веке имаат воспоставено релации и однос со конкретни воспитувачи.

Одлуката е донесена како резултат на неможност да се изнајде друго решение, но истата е спротивна на начинот на организација на работата,

дефиниран во Правилниците за работа на установата, Статутот и Законите во сила.

Од МТСП се побарани итни вработувања, во интерес на овозможување на услови за работа и грижа за корисниците на услуги, но тоа е пракса на установата повече години наназад, кој никако не добива позитиве епилог и покрај фактот што постојано ги нагласуваме последиците кои ке произлезат од непревземањето на чекори за решавање на овој проблем..

Поголем број на стручни работници се стекнаа со Лиценца за работа, како резултат на едукативна и загарантирана обврска за одработување на конкретен број на часови од модулите – обуки од разни сфери во ЗСД Скопје и потоа полагање на стручен испит.

Не помалку важно е да напоменеме дека стручните работници тековно го надоградуваат своето знаење со редовно следење и имлементирање на најнова стручна литература во секојдневата пракса и работа со децата од установата.

Укажуваме дека согласно специфичноста на работата со деца во висок социјалален ризик, деца со психијатриски дијагнози, дека корисници на психотропни супстанци, деца сторители на потешки и полесни кривичнид ела, обуките кои вработените ги посетуваат не се доволни за целосна надградба на знаењето. Установата и во тековната 2023 година не располагаше со буџет кои би го користела за дополнителна стручна едукација на вработените, согласно потребите и искуствените проценки за потребите.

Ф И Н А Н С И Р А Њ Е

Јавната установа зврши уште една успешна година финансиски, водејки се од финансискиот план за 2023 година.

Изготвен е Годишен план за јавни набавки за 2023 година, кој се имплементира во пракса, во интерес на задоволување на тековните потреби на јавната установа, по добиена согласност од страна на МТСП.

Врз основа на истиот побарани се согласности за финансии од страна на МТСП, а постапки за јавни набавки се спроведени за оние потреби кои се одобрени од МТСП.

Јавните набавки кои установата ги реализираше се со цел задоволување на потребите на јавната установа. Истите во поголем дел се задоволени, водејки се од фактот дека за секоја потреба е водена транспарентна постапка согласно Законот за јавни набавки.

Установата и оваа година превземаше дејствија пред надлежни судови во однос на финансиски долгови за поранешен објект во употреба “Ранка Милановиќ“, во насока на негирање на обврска на Јавната установа за плаќање на долгови, направени од страна на дуги лица – бездомници, во надлежност на ЦСР Скопје.

И покрај сите укажувања дека е неопходно решавање на проблемот со поранешен објект, користен од страна на јавната установа и обиди да не се прави мешање на установата, со работи со кои не е поврзана, до денешен ден ништо конкретно не е превземено.

Во контекст на претходното, укажуваме дека од наша страна пред неколку години е повикана внатрешна ревизија, која упати на превземање на чекори за решавање на проблематиката, а истите се однесуваа на МТСП и на јавната установа. Она со што установата беше задолжена од страна на Службата за внатрешна ревизија е истовремено превземено, известено е МТСП дека е неопходно превземање на активности за изнаоѓање на соодветни решенија и по наша иницијатива ангажирано е правно лице, кое се произнесе со вешто

мислење дека објектот е во екстремно лоша состојба и е небезбеден за понатамошно функционирање.
Проблемот не е решен до денешен ден, а установата нема ниту надлежност да постапува, ниту ингеренции да врши исплата на долгови кои не ги направила, па од таа причина ке продолжиме со докажување на правадата пред надлежни судски органи.

Во однос на потрошени средства од програма 42 и 46 од буџетска сметка 603, согласно однапред испланиран буџет, ја приложуваме следната табела

Преглед на реализација за 2023 година сметка 603

Програма	Поставка		План	Реализирано
42	401	Основни плати	5,150,332.00	5,149,983.00
42	402	Придонеси за социјално	1,995,581.00	1,995,581.00
42	404	Надоместоци	170,000.00	170,000.00
42	421	Комунални услуги, греење,	2,403,566.00	2,402,224.00
42	423	Материјали и ситен инвентар	78,473.00	38,037.00
42	424	Поправки и тековно одржување	169,661.00	169,661.00
42	425	Договорни услуги	337,943.00	337,943.00
42	426	Други тековни расходи	85,166.00	85,166.00
42	464	Разни трансфери	398,139.00	392,179.00
42	465	Исплата по извршни исправи	282,638.00	282,638.00
46	401	Основни плати	17,588,680.00	17,555,290.00
46	402	Придонеси за социјално	6,823,200.00	6,818,614.00
46	404	Надоместоци	390,000.00	390,000.00
46	421	Комунални услуги, греење,	1,637,788.00	1,637,788.00
46	423	Материјали и ситен инвентар	2,130,476.00	2,084,060.00
46	424	Поправки и тековно одржување	229,633.00	229,633.00
46	425	Договорни услуги	5,080,213.00	5,022,200.00
46	426	Други тековни расходи	15,500.00	15,500.00
46	464	Разни трансфери	33,011.00	33,011.00
46	465	Исплата по извршни исправи	4,637.00	4,637.00
Вкупно			**45,004,637.00**	**44,814,145.00**

Јавната установа при тековно работење постапуваше економично и домаќински, а укажуваме дека сите испланирани средства не се искористени во прилог на претходното.

Најголемите расходи се направени за куќите под закуп, каде се извршуваат работните задачи на установата и каде што се згрижени деца, како и за комуналии за истите.

Министерството за труд и социјална политика е информирано дека овие трошоци се големи и дека е неопходно да се најде друга алтернатива за

сместување на децата, во смисла да не се изнајмуваат куки, туку да се изградат на државен имот.

Предност би било тоа што ние тие куќи би ги прилагодиле и опремиле согласно нашите потреби со што би заштедиле на комунални трошоци. Во сегашните услови се грееме на системи за греење воспоставени од сопствениците на куќите, кои се неекономични и резултираат со огромни фактури.

Менувањето на куки на краток период е невозможно, но и лошо се одразува на сите страни од причина што децата треба да ја менуваат средината, а тоа значи постојан упис во нови училишта, во друга локална самоуправа, нови матични лекари, излегување од средината каде сме адаптирани..

Сите тие елементи не се во интерес на самите корисници на услуги, а ниту се во интерес на работата на установата.

НАДЗОРИ И ИНСПЕКЦИИ ВРЗ РАБОТАТА НА УСЗ

Во Тековната 2023 година за Јавната установа за згрижување деца со воспитно-социјални проблеми и нарушено поведение се реализирани неколку инспекциски надзори .

Реализирани се три инспекциски надзори од страна на социјална инспекција и тоа

- еден во Одделот за работа Капиштец, поради физички напад од страна на корисници на услуги од установата кон малолетно дете од населбата,
- еден во Одделот за работа Радишани, за малолетно дете и постапката која е водена за истото во ЦСР Тетотово и установата и
- еден по барање на установата поради огромни проблеми со кривични дела направени од страна на група корисници и непостапување на надлежни органи или пасивно дејствување.

По завршените надзори од страна на социјална иснпекција, не се пронајдени пропусти во работењето и постапувањето на јавната установа. Установата во извештаите од социјалните инспектори постапила согласну процедурите за работа во сила.

Како Установа за социјална заштита побаравме инспекциски надзор од надлежните институции или ресорните Министерства за конкретната проблематика и тоа МТСП и МОН, пред кои го нагласивме проблемот дека во ОУ при јавната установа со почеток на септември месец 2023 година, не е запишан, ниту е во најава запишување на ученик, а вработените наставници во ОУ земаат плата редовно, што е спротивно на Закон.

Нагласивме дека проблемот со понатамошно работењене на ОУ при јавната установа е од многу одамна и за истиот се уште не е најдено решение и покрај укажувањата дека по донесување на законот за социјална заштита од 2019 година се помал ке биде бројот на деца кои ке се запишуваат во основно образование, кои се сместуваат согласно изречена судска пресуда. Претпоставениот проблем се манифестира во пракса, а установата нема компетенции истиот да го реши самостојно, бидејки станува збор за политика на МОН и МТСП, кој е неопходно итно да се дефинира и да упатува на поматамошно постоење на ОУ или негово укинување.

ВД Директорката се обрати со овој проблем до Службите при МТСП, а потоа и до кабинетот на Министерот за образование, свесно постапувајки со

барање на насоки, водејќи се од Законот за основно образование, каде е нагласено дека платата се пресметува согласно бројот на часови на вработените. Во случајот потенцирано е дека поради недостаток на деца или немање на ниту едно дете, никој од вработените не треба да земе плата. Но од друга страна нагласено е дека децата во оваа Служба се упатуваат со судски пресуди, па не може да се предвиди кога и дали некое дете би било сместено за што судот нема обврска да направи претходна најава.

Направени се неколку средби помеѓу МОН и МТСП, на кои не е донесена одлука која би се имплементирала. На понатамошно инсистирање на ВД Директорката на установата, на одржан сосотанок во просториите на МТСП дадени се насоки да се направат задолженија за наставниот кадар од училиштето и истите да продолжат да работат воспитна работа во установата, а да се исплаќаат од страна на МОН, бидејќи работниот однос им е заснован во установа во социјална заштита.

На ВД Директорката и се дадени информации дека тоа е моментално решение, со цел никој да не остане без работа, а креирањето на понатамошни политики и доставување на амандмани во Законот за основно образование, би го решило понатаму и овој проблем.

Со Народниот правобранител остваривме коректна соработка и при неговите обраќања со цел добивање информација, писмена или усмена, во целост ја испочитувавме својата обврска во чии рамки до Правобранителот навремено се доставени сите барани и потребни информации.

Во однос на хигиената при подготовка на храна правиме редовни контроли на истата со оставање на примерок од подготвени оброци, како и редовни медицински испитување на лицата вклучени во работа со подготовка и дистрибуција на храна.

ОСТАНАТИ АКТИВНОСТИ

Во делот на останати активности во јавната установа во рамки на извештајната 2023 година ќе обрнеме внимание на фактот дека установата реализираше одлична соработка со невладини органоизации, преку реализирање на проекти за стекнување на нови вештини кај корисниците на услуги, како и проекти за доедукација на стручниот кадар.

Ќе обрнеме внимание дека во тековната година интензивно се работеше на едукација на децата на хигиенските навики, но и на моралните и етички начела во живот и работата, па согласно тоа посебен акцент се стави на организирање на акции за средување на просторот во кој децата живеат и се развиваат.

Вработените се вклучени на обуки организирани од страна на Заводот за социјални дејности и СОС детско село. Резултатите се видливи и укажуваат на факт дека вакви обуки е неопходно да се организираат и во наредeн период.

Реализирани се повеќе кретаивни работилници за работа со децата со што би се олеснил пристапот до децата и нивните потреби.

ИЗВЕШТАЈ ЗА РАЗВОЈ НА КОРИСНИЦИТЕ

Во рамки на оваа точка ќе обрнеме внимание дека со корисниците со воспитно социјални проблеми е работено согласно однапред утврден Оперативен план и Годишна програма за работа, обемот и начинот на давање на услуги е квалитетен и е во целост прилагоден на потребите на корисниците од установата, со цел постигнување на целта односно во насока на постигнување на најдоброто за децата од установата.

Редовните извештаи се доставувани до ЈУ ЗСД, каде резултатите се сумираат и се доставуваат до МТСП.

Во рамки на 2023 година констатиран е прогрес кај дел од корисниците, мерејќи, односно имајќи ги во предвид имплементираните индикатори за следење на развојот на секој корисник поединечно, во континуитет, но и регрес кај една група на деца, пред се како последица на непостапување на голем дел од институциите во системот.

Нагласуваме причини за регрес:

- несоодветно сместување во установата од страна на Центрите за социјални работи,
- не навремена промена на мерка, кога се исполнети условите за истата,
- предолго време поминато во установата,
- психијатриски дијагнози,
- континуирано сторување на кривични дела без санкција за истите,
- злоупотреба на психотропни супстанци и слично.

Индикаторите се дел од Оперативниот план за работа на установата и се соодветен начин за мерење на развојот на децата. Јавната установа до ЗСД редовно доставуваше Извештаи (месечни, тримесечни и шестомесечни) за развојот на корисниците, согласно утврдениот план.

Поради непостапување на Центрите за социјални работи на територија на РСМ, како сместување на деца кои се не спремни или се недоволно спремни за згрижување во Одделите за работа во установата, не посетување и не постапување по индивидуалните планови за работа од страна на органите за старателство, пасивното дејствување на органите за безбедноста, дел од децата се во многу неповолна ситуација и установата се произнесува во овој дел, со потенцирање на негрижа од страна на активни чинители кои треба да се подеднакво амбицирани за грижа на децата како и самата установа.
Токму претходното, без негативно влијание во работа од страна на установата, бележиме регрес кај одредени корисници на услуги.

Она што сакаме да го нагласиме и го цениме за многу важно, во рамки на овој извештаен период е фактот дека Усановата навремено констатираше несоодветно и девијантно поведение од страна на група деца во установата.

Исто така, со надлежните органи и институции споделени се многу важни информации кои се во прилог на фактот дека дел од децата, како организирана група, користат психотропни супстанции, препродавање на истите, вршат кражби, лесни и тешки, разбојништва, физичко насилство и слично. Установата во рамки на обезбедување на сознанија често излегуваше надвор од своите ингеренции. Исто така постапуваше и при мотивирање на институциите да постапат, па од тука нагласуваме дека го информиравме Министеството за труд ис оцијалан политика дека во установата има деца во висок ризик кои ке

направат инфекција на останатите ид ека е неопходно превземање на дејствија против истите од страна на Центрите, поради висок ризик по личното здравје и безбедност, но и поради загрозување на средината каде функционираат и се движат.
Од страна на ниту еден ЦСР немаше никаква реакција, а образложениетое дека нема друга институција каде децата би биле згрижени.
Установата располага со огромен број на информации доставени до ресорните полициски станици при СВР на МВР. Реализирани се повеќе состаноци со Началниците на СВР Скопје, на П.С Ѓорче Петров и П.С Карпош, со укажување дека децата сторуваат тековно кривични дела, а установата не може да обезбеди материјални докази, бидејќи тоа е работа на органите на безбедноста. Од таа причина во многу наврати замолеми се истите да постапат во интерес на сите граѓани.
МВР се оградува со потенцирање на факт дека обвинителството е она кое не постапува, а не органите на безбедноста.
Од страна на Директорката, по стеканти сознаија направен е состанок со Јавен обвинител Гаврил Бубевски, кои стапи во директен контак со Началниците од полициските станици, но до денешен ден, кога се пишува овој извештај фактичка состојба е дека децата се се уште во установата и понатму сторуваат кривични дела, несанкционирани за поведението.
Установата ги превзема сите потребни чекори за миноризирање на оваа ситуација, согласно закон и ингеренции, но превзема и други дејствија, во интерес на затворање на овој проблем, надвор од надлежноста, но нагласуваме дека резултатот изостанова поради не вклучување на надлежните карики во системот.

Бројната состојба на корисниците ја евидентираме во кварталните извештаи, кои ги доставуваме до МТСП, Службата за социјална заштита.
Со акутни случувања поврзани со корисниците на услуги од установата, навремено го известуваме ЗСД, МТСП и други надлежни институции.
Пред ЗСД се одржани повеке координативни средби, најчесто на наше барање, во насока на потикнување на останатите чинители да се вклучуваат во предметите на децата на посоодветен начин од детектираниот.

Реализирана воспитно, стручна и образовна работа

Стручните работници во установата во целост ја имаат завршено својата стручна работа според предвидениот план и динамика за работа на згижените коисници во текот на оваа календарска 2023 година

Се води задолжителна и уредна евиденција и документација за секој згрижен корисник, од самиот почеток на згрижување во установата, во текот на целокупниот воспитно-образовен третман и при отпуст на истите. Се изготвува кумулативно досие за секој корисник поединечно, се следи неговото целокупно однесување за време на институционалниот третман, се следи извршувањето на планот и програмата за индивидуална работа – третман со секој корисник ,се даваат предлози и мислења за сите активности кои треба да се превземаат според планот на ресоцијализација на секој ново дојден корисник.

Се врши опсервација и помош во надминување на потешкотиите при адаптација на корисникот .

Покрај матичната книга во која се регистрира секој корисник згрижен во установата се водат и пополнуваат повеќе интерни книги.

Навремено се пополнува месечниот извештај за следење на состојбите во установите за социјална заштита врз основа на превземените активности во текот на сите месеци од годината и навремено се доставени по електонски пат до ЗСД – Скопје, со прилог Список на корисници згрижени во установата за секој месец поединачно. Со тоа ЗСД имаат увид во нашето работење на стручен план со корисниците во текот на целата година.

Институционалниот третман на корисниците во установата се реализира со примена на повеќе форми и методи за работа, преку индивидуални и групни разговори на различни актуелни теми се со цел нивна ресоцијализација и корекција на нивното нарушено поведение,креативно извршување на работни задолженија,стимулирање на процена и самопроцена, усвојување на позитивни социјални вештини,дефинирање на позитивни ограничувања,дооформување на културни,хигиенски и работни навики.Значајно место завзема и образовниот третман.Нашите активности кон образовниот процес се насочени кон следење на успехот и поведението, помош во реализирање на училишните обврски, мотивирање и стимулирање за стекнување на нови знаења.

Се делува советодавно како на воспитен така и на образовен план каде на кајот од овој извештај подетално ќе бидете информирани.

Навремено се изготвени сите редовни шестомесечни извештаи во текот на годината за секој корисник поединачно. По потреба беа изготвени и неколку вонредни извештаи и доставени до матичните ЈУМЦСР и до надлежните судии за деца на нивно барање.

Извештаите секогаш се реални, објективни, опфатено е целокупното однесување на корисникот за време на извештајниот период замајќи ги во предвид сите аспекти за тоа како се реализира изречената воспитна мерка.

По реализација на Планот за индивидуална работа со корисникот,на крајот на третманот се прави евалуација за спроведената постапка.

Секогаш од страна на стручните работници за потребите на корисниците се превземаат активности, ,покрај воспитниот и образовниот процес кои континуирано се следи (за оние корисници кои постојано се присутни во установата) и третман на здравствен план: посета на стоматолог,матичен лекар.

Проблемот со корисниците кои користат психотропни супстанци и т.н категории *улични деца* (типични скитници) останува и постои понатаму. Секогаш јавно говориме за овој проблем и го иницираме до надлежните органи,се со цел стручна помош и насоки за надминување на истиот.

Но досега нема конкретно решение и за овој проблем.

Напоменуваме дека во последно време има тенденција на што поголем број на корисници, згрижени во установата со психијатриски проблеми.

И покрај нашите вонредни извештаи до матичните ЈУМЦСР со барање за Итно постапување и изнаоѓање на адекватни форми и помош на згрижување на деца со зголемен ризик по нивното здравје ,центрите за социјајна работа немаат други форми на згрижување на вакви случаи и истите останууваат во нашата установа ,со нецелисходно решение во надминување на проблемот. Неколку корисници со појава на вакви проблеми беа хоспитализирани на Детска Психијатрија при клинички центар - Скопје.

Соработка на УСЗ со надлежни институции ,субјекти опфатени во процесот на реализирањето на изречената воспитна мерка на згрижените корисници .

Редовно доставување на потребните дописи, извештаи ,известувања до надлежните институции (Центри за социјални работи, полициски станици, заводот за социјални дејности, Министерството за труд и социјална политика, Основните судови),се со цел благовремено информирање и превземање на чекори за разрешување на проблеми кои се појавуваат во текот на сместувањето на институционалниот третман на корисниците.

Реализирани телефонски контакти во континуитет и писмени дописи со Центрите за социјални работи на територија на РСМ.

Реализирани теефонски контакти со надлежните полициски станици и редовна достава на известување во случај да корисникот кој самоволно се има оддалечено од установата.

Во вакви случаи ние како установа, ги превземаме корисниците и ги враќаме во установата по најава на надлежни полициски службеници дека истите се приведени по основ на распишана потерница.

Откако корисникот ќе се врати во установата изготвуваме допис за запирање на потерница. Во исто време со писмен допис ги известуваме и матичните ЈУМЦСР

Реализирани телефонски контакти и достава на редовни шест месечни извештаи од стручните лица при установата со наше мислење за нивниот понатамоше статус и тоа:

- Запирање на изречената воспитна мерка,
- Продолжување на изречената воспитна мерка (која трае од најмалку 6 месеци до три години според Законот за правда на деца),
- промена на изречената мерка.

Ова се три основни законски параметри со кои корисникот може да си оди од установата ако се работи за корисници кои се згрижени со судско Решение. За оние корисници кои се зместени со Решение на матичните ЈУМЦСР , статусот на згрижен корисник му престанува со Решение за прекин на престојот во установата.

Редовни контакти, но на нездоволително квалитетно ниво имаме со месно надлежните Основни судови од причина што истите немаат интерес за запознавање на просторот и средината каде сместуваат корисници на услуги, што е секако не прифатливо за независното судство.

Во процесот на деинституционализација установата работи со ограничени капацитети, а судовите при изрекување на пресуди и немаат сознанија дали установата во моментот има капацитет за прием за нови корисници.

Информираме дека редовна комуникација и посети се реализраат со педагошките служби од средните училишта и основните училишта на територија на град Скопје, а со дел од нив нагласуваме дека имаме сериозна и добра соработка која е во интерес на децата.

Во услови кога соработката со ОУ не одеше во прилог на професионална соработка, во неколку ситуации барана комуникација со БРО од каде се добиени потребните насоки..

На барање на Завод за статистика, ЗСД и МТСП се пополнуваат обрасци со статистички податоци за корисниците и вработените во установата за секоја изминатa година.

До МТСП се изготвувани редовни извештаи за воспитно-социјалната работа и образованието за корисниците на период од секој изминат три месечен квартал во текот на годината.

Соработката на установата со матичните центри се одвива помеѓу стручните работници по одредени прашања важни за корисникот.

Се трудиме таа да биде на едно професионално ниво ,во рамките на нашите можности и во интерес на корисниците.

Пополнети и доставени се Индикатори за корисници од страна на групните воспитувачи (за сите присутни корисници) на барање на Завод за социјални дејности.

Нагласуваме недоволно добра соработка со органите за безбедноста, со кои остваривме неколку средби, за кои цениме дека беа од куртоазна природа и истите не ни носат резултати.

Она што го нагласуваме за потребно и неопходно е продолжување на комуникацијата на корисниците на услуги со биолошките сродници, кога има услови за тоа. За продолжување на емоционалната врска со потесното семејството и роднините,корисниците во соработка со ЦСР и наша проценка се пуштаат на домашно отсуство за време на летниот и зимскиот распуст,за празници ,продолжени викенди и по нивна потреба.

Образование во Служба за наставно образовна дејност

Пред надлежните институции МТСП и МОН го нагласивме проблемот дека во ОУ при јавната установа со почеток на септември месец 2023 година, не е запишан, ниту е во најава запишување на ученик, а вработените земаат плата редовно, што е спротивно на Закон.

ВД Директорката се обрати со овој проблем до Службите при МТСП, а потоа и до кабинетот на Министерот за образование, свесно постапувајки со барање на насоки, водејки се од Законот за основно образование каде е нагласено дека платата се пресметува согласно бројот на часови на вработените.

Направени се неколку средби помеѓу МОН и МТСП, на кои не е донесена одлука која би се имплементирала. На понатамошно инсистирање на ВД Директорката на установата, на одржан сосотанок во просториите на МТСП дадени се насоки да се направат задолженија за наставниот кадар од училиштето и истите да продолжат да работата воспитна работа во установата, а да се исплаќаат од страна на МОН, бидејки работниот однос им е заснован во установа во социјална заштита.

На ВД Директорката и се дадени информации дека тоа е моментално решение, со цел никој да не остане без работа, а креирањето на понатамошни политики и доставување на амандмани во Законот за основно образование, би го решило понатаму и овој проблем.

Установата не се согласува со ова решение и потенцира дека наставниот кадар не може да биде воспитен кадар кој ке работи со деца во висок социјален ризик, како и фактот дека не е логично наставниот кадар да работи воспитна, а не наставна работа, како и да продолжи да се финансира од страна на МОН.

По имлементирање на насоките добиени од МТСП, во рамки на извештајот за 2023 година, информираме дека наставниот кадар не е продуктивен во работа со деца во висок социјалне ризик, се повикува на правата од законот за основно образование, опонира на одлуки повторно повикувајки се на Законот за основно образование, а од аспект на установата во дел од приговорите овие вработени имаат право имајки вопредвид дека работат во услови на неразјаснети околности. Директорката на Установата е Директор од социјална заштита, а не од образование, па од тука и таа се оградува од ингеренции коис

е дефинирани во рамки на Законот за основно образование. Со завршување на календарската 2023 година, останува уште една дилема, која се надеваме дека ке се разреши во наредната 2024 година.

РЕАЛИЗАЦИЈА НА ГОДИШНА ПРОГРАМА ЗА РАБОТА ЗА 2023 ГОДИНА

Во Годишната програма за работа на установата за 2023 година беше предвиден начинот на работа и обврските на секој од вработените. Исто така во Годишната програма се предвидени и обврски за одговорното лице и раководителите на службите.

Согласно Годишната програма за работа секој Оддел за работа изготви своја Годишна програма за работа, по која постапуваше, согласно можностите и ингеренциите за работа.

Делот во кој Прпграмата не е спроведена, не е во рамки на одговорност на установата, бидејќи од страна на установата се превземени сите чекори за постапување, но останатите вмрежени карики не дадоа придонес, во интерес на реализација на истата.

Информираме дека тековната работа со децата е спроведувана врз основа на наведениот оперативен план од страна на стручните лица во установата и тоа Воспитувачи, Психолог, Педагог и Социјален работник и согласно наведеното можеме да констатираме дека истиот во целост е реализиран, нема нереализирана, а планирана услуга за корисниците.

ЗАКЛУЧОК

Јавната установа за згрижување деца со воспитно социјални проблеми и нарушено поведение е дел од системот на социјална заштита и има надлежност да згрижува, ресоцијализира, превоспитува и овозможува услови за живот на деца во социјален ризик.

Секојдневно воспитниот кадар се вложува во работа со оваа категорија на деца и се обидува да постигне максимум во работата.

Во интерес на постигнување на саканите резултати, нагласуваме во заклучокот дека за понатамошно функционирање во установата е неопходен стручен кадар за работа со деца, добро екипиран и стручен со работно искуство, сензибилизираност и желба за работа на истиот, вложеност, мотивираност, супервизија над работата, редовна евалуација на процесите во тек, соодветни обуки и едукација. Исто така, неопходно е вклучување на сите институции кои треба да соработуваат со установата во интерес на децата, а не пасивно постапување или недејствување, јакнење на свеста за работните обврски, но и општествениот придонес.

Установата може да работи и да дава резултати во соработка и со подршка од други чинители, во спротивно резултатите ке изостануваат.

Не реализираните, а планирани активности ке бидат воспоставени како приоритети во наредната 2024 година.

Скопје
30 Декември 2023 година

Директор,
Виолета Масевска Палиќ